

**MENS en
MAATSCHAPPIJ**

Mensenrechten in ontwikkeling

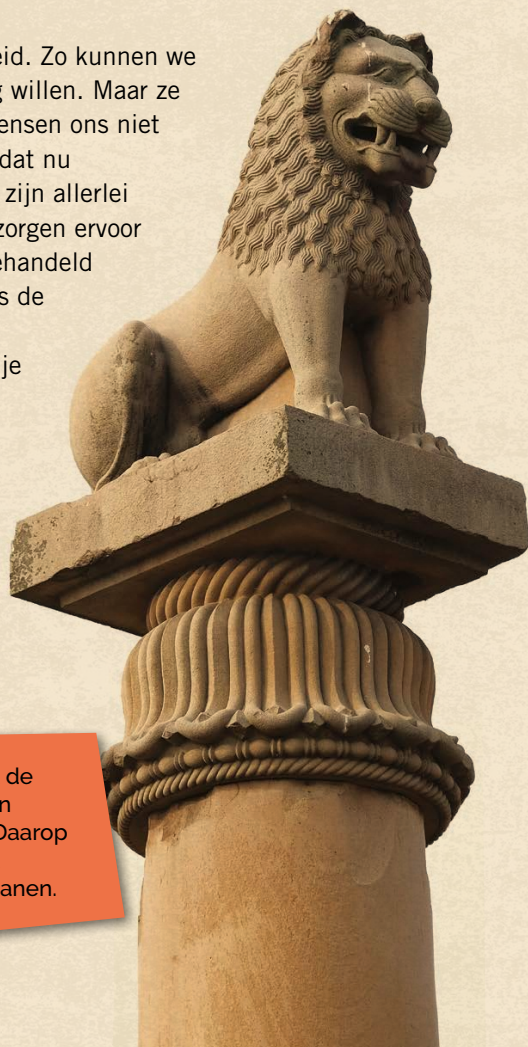
INLEIDING

Waar ter wereld je ook woont, je bent goed beschermd door universele mensenrechten. Maar vroeger was dat wel anders. En er bestaan trouwens nog steeds landen waar het niet zo best gesteld is met de mensenrechten.

Rechten beschermen onze vrijheid. Zo kunnen we ons gedragen zoals we zelf graag willen. Maar ze zorgen er ook voor dat andere mensen ons niet oneerlijk mogen behandelen, of dat nu individuen zijn of regeringen. Er zijn allerlei soorten rechten. Burgerrechten zorgen ervoor dat alle burgers gelijk worden behandeld door de overheid en ze geven ons de vrijheid om aan politiek te doen. Seksuele rechten houden in dat je zelf mag bepalen met wie je een relatie aangaat, wat zijn of haar afkomst, ras of geslacht ook is.

Mensenrechten zijn rechten die mensen hebben, simpelweg omdat ze mens zijn. Tot deze rechten behoren het recht om te leven, geen slaaf te zijn en niet zonder

In de 3e eeuw v.Chr. liet de Indiase keizer Asoka een reeks pilaren bouwen. Daarop stonden inscripties met rechten van zijn onderdanen.

Terroristische aanslagen willen we voorkomen, zoals deze in New York op 11 september 2001. Maar dat is lastig, omdat regeringen niet zomaar alle gegevens over iedereen mogen bewaren.

proces gevangengezet te worden. In het algemeen hebben mensen het recht zich te gedragen zoals ze dat zelf willen – zolang dat gedrag maar binnen de wet valt en andere mensen niet hindert. Zo mogen volwassen mensen best 's nachts wakker blijven, maar ze mogen dan niet de hele nacht harde muziek draaien waarmee ze de burens storen.

Een lange geschiedenis

Al in de oudheid probeerden mensen vast te leggen welke rechten zij als mens hadden. Maar tegen de middeleeuwen, zo rond 500, verdwenen die mensenrechten naar de achtergrond: er ontstonden toen **absolute monarchieën**, waarin koningen grote macht hadden over hun onderdanen. Weer later, zo ongeveer vanaf de 12e eeuw, moesten koningen

steeds een deel van hun macht opgeven om de steun van hun **edelmannen** te behouden. Nog later bedachten filosofen nieuwe omschrijvingen voor individuele mensenrechten. Die vormden de inspiratie voor revoluties in Amerika en Frankrijk.

In de 19e en 20e eeuw werd het stemrecht uitgebreid: ook armere mannen mochten stemmen, en later ook vrouwen. Tegen het einde van de 20e eeuw kregen ook kleinere bevolkingsgroepen rechten, zoals **etnische** en seksuele minderheden. Toch waren mensenrechten nog steeds niet overal vanzelfsprekend, zelfs niet in grote, belangrijke landen als China en Rusland. En zeker tijdens oorlogen en andere conflicten hield niet iedereen zich aan de principes van de mensenrechten.

WAT ZIJN MENSENRECHTEN?

Het is best lastig om te omschrijven wat mensenrechten zijn. De eenvoudigste definitie is misschien wel: rechten die je hebt omdat je een mens bent.

In die definitie is een mens een levend persoon: man of vrouw, jong of oud. Rechten zijn vrijheden die mensen hebben omdat ze leven. Het idee van mensenrechten is dat we allemaal dezelfde rechten hebben, waar ter wereld we ook wonen. In deze definitie zijn mensenrechten dus universeel. Maar in de loop van de geschiedenis is dat echt wel anders geweest.

UNIVERSEEL

Mensenrechten gelden voor iedereen, wat je ras, geslacht, leeftijd of nationaliteit ook is.

Een belangrijke lijst

In 1948 stelden de Verenigde Naties voor het eerst een lijst met universele mensenrechten op. Ze noemden deze lijst de *Universele Verklaring van de Rechten van de Mens*. Natuurlijk bevatte die lijst allerlei bekende rechten, zoals de vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van godsdienst. Maar er stonden ook rechten in als de vrijheid om je eigen partner te kiezen, te wonen waar je wilt, het werk te doen dat je wilt en het recht om beschermd te zijn tegen **vooroordelen** en mishandeling.

Mensenrechten voor iedereen

Mensenrechten bestaan eigenlijk nog niet zo heel lang. Vroeger waren er wel rechten, maar ze golden vaak niet voor iedereen. Pas in de 18e eeuw, tijdens de Amerikaanse en de Franse Revolutie, ontstonden er universele rechten: die revoluties waren namelijk gebaseerd op het idee dat alle mensen bij hun geboorte gelijk zijn aan elkaar.

De *Universele Verklaring van de Rechten van de Mens* werd gemaakt na de enorme verwoestingen in de Tweede Wereldoorlog (1939–1945). Deze oorlog kostte miljoenen mensen het

TIJDLIJN

1942

President Franklin D. Roosevelt stelt voor om een internationale politieke organisatie op te richten en die de Verenigde Naties (VN) te noemen.

1945

Aan het eind van de Tweede Wereldoorlog (1939–1945) worden in New York de Verenigde Naties officieel geïnstalleerd, met 51 lidstaten. Tegenwoordig zijn het er 193.

1948

De Algemene Vergadering van de Verenigde Naties neemt de *Universele Verklaring van de Rechten van de Mens* aan. Deze lijst bestaat uit 30 universele mensenrechten.

**MENS en
MAATSCHAPPIJ**

Mensenrechten in ontwikkeling

Het land waarin je woont heeft grenzen, het wordt bestuurd, er gelden regels, je gaat er naar school, je betaalt met geld en alle inwoners hebben bepaalde rechten. Dat vinden we heel gewoon! Toch is het niet altijd zo geweest. Welke gebeurtenissen in het verleden hebben geleid tot belangrijke veranderingen ontdek je in de serie *Mens en maatschappij*.

Al in de oudheid werden de rechten van inwoners van een rijk vastgelegd. Rond 500 kregen koningen veel te zeggen over hun onderdanen. In de 12e eeuw leverden zij steeds meer macht in om de steun van hun edellieden te behouden. Later leidden ideeën van filosofen over de rechten van mensen tot revoluties in Amerika en Frankrijk. Steeds meer groepen mensen krijgen gelijke rechten. Maar tijdens oorlogen komen mensenrechten vaak in de knel.

**Boeken
in deze
serie:**

978-94-6341-407-4

978-94-6341-408-1

978-94-6341-405-0

978-94-6341-406-7

978-94-6341-409-8

corona

9 789463 414050

www.schoolsupport.nl